

"Українські та іншомовні джерела з історії західноукраїнського регіону нового та найновішого періоду", "Карти України як історичне джерело" та ін., що дало змогу активно видавати стародавні карти з належно підготовленим науково-довідковим апаратом, а ще вести науковий пошук давніх карт із зображенням України у бібліотеках, архівах багатьох міст і країн, писати, досліджувати й публікувати результати своєї праці. У ці роки, власне, і розкрився її великий науковий потенціал.

Професора Ярослава Дашкевича і Марію Вавричин єднала справа повернення народу справжньої української історії картографії. У Львівському відділенні ІУАД доктор історичних наук Я. Р. Дашкевич організував осередок дослідження історичного картознавства України.

6-7 жовтня 1998 р. Я. Р. Дашкевич та М. Г. Вавричин провели першу в Україні наукову конференцію з історії картознавства на тему "Картографічна спадщина України", чим започаткували проведення серії міжнародних наукових конференцій: "Боплан і Україна" (Запоріжжя, 12-13 жовтня 2000 р.), "Картографія та історія України", присвячена 400-річчю від народження Гійома Левассера де Боплана (Львів, 20-21 листопада 2000 р.), "Соціотопографія України" (Львів, 17-18 жовтня 2002 р.). Конференції мали міждисциплінарний характер, у них брали участь історики, картографи, географи, архітектори, археологи, бібліографи, мовознавці, архівісти, геодезисти, працівники державної картографо-геодезичної служби, геодезичних підприємств, видавництв. За матеріалами конференцій видано збірки наукових праць¹.

21 листопада 2000 р. на Міжнародній науковій конференції "Картографія та історія України", присвяченій 400-річчю Боплана, ці вчені зініцію-

вали створення Наукового товариства дослідників картографії України. Втїлити цей задум покликані сучасні українські вчені, спираючись на науковий спадок з історичної картографії львівських науковців, який заслуговує на якнайретельніше вивчення.

М. Г. Вавричин брала участь у роботі багатьох наукових конференцій², була також активною учасницею щорічних наукових засідань та семінарів, що їх організовували Комісія книгознавства і бібліографії, Археографічна та Історична комісії НТШ, членом якого стала відразу після відновлення діяльності цього товариства в Україні.

У Львівському відділенні Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України готується до видання збірник праць з історії картографії та краєзнавства, автором якого була і М. Г. Вавричин. Її дослідження залишилися цінним науковим спадком для сучасного і майбутніх поколінь українців.

Надійшла 05.03.12

¹ У 1997-2010 рр. М. Г. Вавричин упорядкувала низку збірок статей: "Боплан і Україна" (Львів, 1998), "Картографія та історія України" (Львів, 2000), "Історичне картознавство України" (Львів, 2003), "Історична топографія та соціотопографія України" (Львів, 2006), "Silva rerum" (Львів, 2007).

² Це, зокрема: "Military cartography of the Baltic region countries from the 16th to the 20th century" (Торунь, 1994), "Запорозьке козацтво в пам'ятках історії та культури" (Запоріжжя, 1997), "Бальтазар Гакет – дослідник Південно-Східної Європи" (Львів, 1997), "Kartografia Galicji 1772-1918" (Перемишль, Львів, 2001), "XXI Ogólnopolska konferencja historyków kartografii" (Перемишль, Львів, 2001), "Перемишль і Перемишльська земля протягом віків" (Перемишль, 2002), "Лемківщина в 1939-1947 р. Війна, окупація, виселення" (Краків, 2010).

* * *

ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л. А. ПОНОМАРЕНКО

16 лютого 2012 року виповнилося 90 років з дня народження Лідії Антонівни Пономаренко – геодезиста, картографа, історика та неперевершеного знавця топографії і топоніміки Києва.

Лідія Антонівна народилася у шахтарському краї в м. Алчевську у родині гірника. Школу закінчила

у 1939 р. в м. Краснодарі. Цього самого року вступила до Московського інституту інженерів геодезії, аерофотозйомки і картографії, який закінчила в 1946 р. (таке тривале навчання було викликане перервою на евакуацію в роки Великої

Вітчизняної війни), отримавши диплом інженера-аерофотогеодезиста.

Шахтарське походження далося взнаки: з 1950 по 1953 рр. Лідія Антонівна працювала дільничним маркшейдером на шахті № 7 у м. Новошахтинську Ростовської області. З вересня 1953 р. викладала в Кадіївському гірничому технікумі й завідувала кабінетом геодезії, геології та маркшейдерської справи.

Київський період життя розпочався в 1959 р., коли Л. П. Пономаренко запросили на роботу в науково-дослідний сектор Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка в лабораторію аерометодів. Але побутові проблеми змусили її перейти на роботу в проектну установу "Діпроцивільпромбуд". Потім була робота в інших установах: Комітеті Держгіртехнагляду РМ УРСР, Укрдніпроторзі тощо.

З 1970 по 1982 рр. працювала на посаді інженера-картографа в Інституті історії АН УРСР над розробленням "Історичного атласу Української РСР". Головним напрямом її наукових досліджень стає вивчення картографічних джерел для створення карт атласу. Лідія Антонівна досконало опрацювала картографічні фонди архівів і бібліотек Києва та Москви.

З 1967 р. почала активно друкуватись у фахових, науково-популярних виданнях та газетах. Тематика цих публікацій тісно пов'язана з темою дисертаційної роботи "Плани та описи Києва середини XVII-XIX ст.", яка, на жаль, так і не була захищена. Але саме робота над дисертацією привила їй любов до Києва, його історії та історичної топографії, загалом до середньовічної історії України.

Лідія Антонівна брала активну участь у наукових конференціях різного рівня, друкувалася у наукових збірниках: Українському історико-географічному, "Історичні дослідження. Вітчизняна історія"; журналах: "Україна", "Український історичний журнал", "Київська старовина", "Архіви України". У газеті "Хрещатик" опублікувала десятки статей про різні історичні місця, вулиці, провулки, площі, про забудову нових мікрорайонів Києва. А всього в її доробку близько 350-ти публікацій.

З 1992 р. плідно працювала в Центрі пам'яткознавства НАН України й Товаристві охорони па-

м'яток історії і культури. Певний час досліджувала гетьманський період історії України на посаді наукового співробітника Музею гетьманства.

В останні роки окремими виданнями вийшли: "Київ. Короткий топонімічний довідник" та "Київ. Історія в географічних назвах" (2003, 2007 рр.).

На черзі – оновлене довідкове видання "Вулиці Києва", що вперше побачило світ у 1995 р.

Л. А. Пономаренко досі активно працює в Комісії з найменувань при Київській міськдержадміністрації, де наполегливо відстоює назви вулиць Києва згідно з історичними назвами місцевостей їх розташування. Вона склала перший реєстр із 2115-ти вулиць міста.

Зусиллями вченої були опубліковані унікальні рукописні пам'ятки української історії та культури, а саме "История города Киева от основания его до настоящего времени" М. Берлинського, "Камеральный опис местечка Корсуня та його округи", "Географические, топографические и другие официальные описания г. Киева второй половины XVIII- начала XIX в." та багато іншого.

Лідія Антонівна зустріла ювілей новими планами та проектами. Невтомна трудівниця власним прикладом надихає молодь любов'ю до рідної землі, рідного міста, своєї історії.

Зичимо дорогій ювілярші міцного здоров'я, нових творчих здобутків і довгих років життя.

*Редакція "Вісника геодезії та картографії"
Співробітники сектору картографічних
видань Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського*

* * *

ПАМ'ЯТІ ВІКТОРА ОЛЕКСІЙОВИЧА ШЕВЧЕНКА

5 березня 2012 р. внаслідок обширного інфаркту на 63-му році життя серед білого дня на роботі, біля деканату географічного факультету, з яким його пов'язувало понад 40 років життя і науково-педагогічної діяльності, помер видатний вчений, географ-картограф, медико-географ, історик географії, доктор географічних наук, професор кафедри геодезії та картографії, завідувач науково-дослідним сектором картографії та геоінформатики географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка Віктор Олексійович Шевченко.

Ця смерть приголомшила колег, друзів, студентів, а найбільше – рідних і близьких покійного.

Не стало ще одного сподвижника засновників київської наукової школи тематичного та комплексного атласного картографування А. С. Харченка та А. П. Золовського, учнем і послідовником якої вважав себе проф. В. О. Шевченко.

Своє творче життя, починаючи з 1970 р. (тобто ще під час навчання), В. О. Шевченко присвятив розвитку теорії і практики вітчизняної картографічної науки. Після навчання в заочній аспірантурі в Секторі географії АН УРСР 1983 р. він захистив кандидатську дисертацію на тему "Системне картографування онкологічної захворюваності населення (на прикладі УРСР)". Далі працював у напрямах медико-географічного та комплексного атласного картографування: брав участь у розробленні й укладанні Атласу злоякісних пухлин серед населення України (1986 р.); у створенні окремих карт Атласу Донецької області (1982 р.), Атласу захворюваності злоякісними пухлинами населення окремих країн-членів РЕВ (1983 р.); Атласу